

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Sote-uudistus, itsehallintoalueet ja aluejaon perusteet Hallituksen linjaus 7.11.2015

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula
Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Hallituksen tiedotustilaisuus 9.11.2015

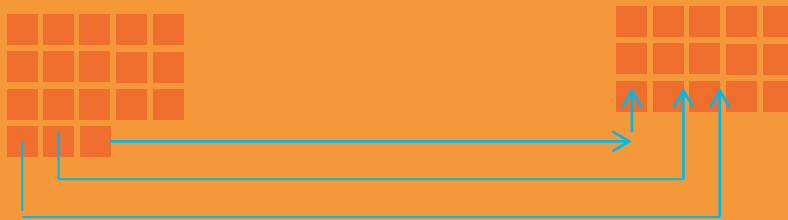
Uusi hallintorakenne ja sote

VALTIO

Lainsäädäntö, rahoitus ja ohjaus

Yhteinen ict

18 ITSEHALLINTOALUETTA – SOTE-PALVELUIDEN
JÄRJESTÄMINEN 15 ALUEEN PUITTEISSA

Muut yhteiset
tukipalvelut

KUNNAT

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Uusi sote-rakenne ja itsehallintoalueet

VALTIONEUVOSTO: Järjestämispäätös

palvelulupaus ja strategiset tavoitteet;
työnjaot ja linjaukset laajakantoisista investoinneista ja tuotantorakenteesta; itsehallintoalueiden toiminnan yhteensovitus ja tukeutuminen laajan ympärivuorokautisen päivystyksen palveluihin; valinnanvapauden toteutumisen varmistaminen

18 itsehallintoaluetta, sote-palveluiden järjestäminen 15 alueen puitteissa

- Itsehallintoalue järjestää sote-palvelut itse tai lailla säädetyt 3 itsehallintoaluetta järjestää ne sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa
- Integroitujen palveluiden asiakaslähtöinen järjestäminen
- Palvelutuotanto (ja lisäksi käytössä yksityinen ja kolmas sektori)
- Sisältää laajan 24/7-päivystystoiminnan. Erva-tehtävät järjestetään tukeutuen 5 yliopistolliseen sairaalaan ja 7 muuhun keskussairaalayksikköön.
- Yhteistyö yliopistollisen tutkimuksen ja osaamiskeskusten kanssa 5 yliopistollisen sairaala- ja osaamiskeskuksen puitteisiin
- Aluehallinnon tehtävät 18 itsehallintoalueella

Yhteinen ict

Muut yhteiset tukipalvelut

KUNNAT

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Itsehallintoalueiden aluejako ja sote-aluejako

- **18 itsehallintoaluetta - perustana maakuntajako**
  - lähtökohtina
    1. läheisyysperiaate ja lähidemokratia
    2. sosiaali- ja terveydenhuollon lähipalvelut - peruspalveluiden vahvistaminen
    3. aluehallinnon tehtävien kokoaminen
- **Vaalit 18 itsehallintoalueella**
- **Sote-palvelut järjestetään 15 alueen puitteissa**
  - **Kolme lailla osoitettavaa aluetta järjestävät palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa**

Sote-palvelut järjestetään 15 alueen puitteissa

- **Pääsääntöisesti kukin itsehallintoalue vastaa sote-palveluiden järjestämisestä valtioneuvoston järjestämispäätöksen antamissa puitteissa**
  - Järjestämisvastuu ja ehdotuksen tekeminen omalta osaltaan valtioneuvoston järjestämispäätökseksi
  - POIKKEUS: kolme laissa nimettyä itsehallintoaluetta
  - Nämä kolme itsehallintoaluetta järjestävät sote-palvelut yhdessä sopimalla toisen itsehallintoalueen kanssa
    - Näitä ei ole hallituksen ratkaisussa nimetty
    - Yhdessä sopimiseen perustuva järjestämisen malli konkretisoidaan jatkovalmistelussa ja tässä turvataan alueiden asukkaiden vaikutusmahdollisuudet
- **Sote-palvelut 15 selkeän alueen puitteissa - vastuu järjestämisestä siirtyy pois kunnilta ja kuntayhtymiltä**
  - Riittävä väestöpohja ja kantokyky

Erillisestä erva-alueesta luovutaan

- Itsehallintoalueiden yhteistyö perustuu valtakunnalliseen ja alueelliseen työnjakoon, jota valtioneuvosto ohjaa
- Itsehallintoalueet järjestävät tarkoituksenmukaisen yhteistyön
- Valtioneuvoston järjestämispäätöksellä hoidetaan erva-alueita vastannut koordinaatio vahvemmallalla mandaatilla: yhteys yliopistosairaaloihin ja erityistason sosiaalipalveluihin sekä sosiaalihuollon ja terveydenhuollon kehittämISRakenteisiin
- Yliopistollisina sairaaloina jatkavat Hyks, Tays, Tyks, OYS ja Kys

Tehokkuutta tukevat ratkaisut 1

- **Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannon monipuolisuutta lisätään**
  - Itsehallintoalue tuottaa tarvittavat palvelut itse tai yhdessä muiden itsehallintoalueiden kanssa. Lisäksi se voi käyttää yksityisen tai kolmannen sektorin palveluita.
  - Järjestämistehtävän ja tuotannon erottaminen itsehallintoalueen sisäisessä organisaatiossa, tätä tukevat asiantuntijapalvelut
  - Eri tuotantotapojen vertailtavuuden ja järjestelmällisen vertailun lisääminen ja kilpailun tehostaminen
- **Julkisten ja julkisesti rahoitettujen yksityisten sote-palveluiden laatu- ja kustannustietojen tulee olla julkisia avoimen vertailun mahdollistamiseksi**
  - Yksityinen sektori ja avoin vertailu julkisen tuotannon kirittäjänä

Tehokkuutta tukevat ratkaisut 2

- **Itsehallintoalueiden omistama yhteishankintayksikkö**
  - hoitaa itsehallintoalueiden päättämässä hankinnoissa kilpailutuksen
  - tukee strategisen hankintatoimen järjestämisessä ja innovatiivisissa hankinnoissa
  - osallistuu itsehallintoalueiden oman tuotannon tehokkuuden ja talouden arviointiin
- **Itsehallintoalueille yhteiset, näiden omistamat tukipalvelut**
  - toimitilapalvelut; laiteinfrastruktuuripalvelut
  - talous- ja henkilöstöhallinto
  - ICT-palvelut, tavoitteena täydellinen tietointegraatio

Tehokkuutta tukevat ratkaisut 3

- **Itsehallintoalueen arviointimenettely**
  - Itsehallintoalueen aloitteesta: jos itsehallintoalue arvioi alueensa taloudellisen tai muun kantokyvyn riittämättömäksi sote-palveluiden järjestämiseen, voi se hakea valtioneuvostolta mahdollisuutta järjestää palvelut sopimalla ne toisen itsehallintoalueen kanssa
  - valtioneuvoston aloitteesta: valtioneuvosto voi käynnistää menettelyn laissa tarkasti säädettyjen kriteerien täytyessä
  - asiaa arvioidaan ainakin valtioneuvoston sote-järjestämispäätöksen yhteydessä
- **Itsehallintoalueen kriisimenettely laissa tarkasti säädettyjen kriteerien täytyessä**

Toimintaverkon uudistaminen

- **Laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköiden (sairaala ja siihen liittyvä vaativan sosiaalipäivystyksen yksikkö) määräksi linjataan 12**
- **Muiden alueiden keskussairaalat jatkavat ympärivuorokautisen suppeamman päivystyksen yksiköinä**, joita 12 laajan päivystyksen yksikköä ja ensihoitojärjestelmä tukevat
  - Maan eri osissa on näin etäisyydet ja muut alueelliset erityispiirteet huomioiden saatavilla ympärivuorokautisen päivystyksen palveluita ja muita erikoistason palveluita

Valtionohjauksen vahvistaminen

- **Valtioneuvosto päättää STM:n esittelystä järjestämispäätöksestä**
  - julkinen palvelulupaus
  - valtakunnallisten erityisyksiköiden tehtävät ja työnjako
  - itsehallintoalueiden rajat ylittävien alueellisten tehtävien työnjako (yliopistolliset sairaalat ja muut laajan ympärivuorokautisen päivystyksen yksiköt sekä muut osaamiskeskukset) sekä tukeutuminen näihin yksiköihin
  - sote-palveluiden kehittämisen valtakunnalliset strategiset tavoitteet
  - yleiset linjaukset laajakantoisista investoinneista, tuotantorakenteesta ja eri tuotantotapojen hyödyntämisestä
  - palveluiden yhdenvertaisen saatavuuden, valinnanvapauden toteutumisen, asukkaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien sekä kielellisten oikeuksien turvaamiseksi välttämättömät toimenpiteet
- **Valtion rooli rahoittajana, sote-järjestämislain ja muun lainsäädännön säännökset sekä valtioneuvoston järjestämispäätös turvaavat perusoikeuksia toteuttavien peruspalveluiden yhdenvertaisen saatavuuden**

Asiakkaan valinnanvapauden laajentaminen

- **Osana uudistusta säädetään valinnanvapauslainsäädäntö: käyttäjälle mahdollisuus valita itse palveluiden julkinen, yksityinen tai kolmannen sektorin tuottaja**
  - valinnanvapaus pääsääntö perustasolla ja soveltuvin osin erityistason palveluissa
- Selvityshenkilöt ja valmistelu käyntiin marraskuussa
- **Monikanavaisen rahoituksen yksinkertaistamista koskeva ja valinnanvapautta laajentava lainsäädäntö saadaan voimaan 1.1.2019**
  - vahvistetaan perustason palveluita ja turvataan nopea hoitoon pääsy
  - yksilön valinnanmahdollisuuksia tuetaan palveluiden yhtenäisillä laatuksilla ja valintaa tukevalla julkisella tiedolla

Lisätiedot

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula
p. 02951 63108

Alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti
tuomas.poysti@stm.fi
p. 0295 163012

Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehulan
erityisavustaja Hanna-Maija Kause
hanna-maija.kause@stm.fi
p. 050 566 7949

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Itsehallintoalueet – mitä ovat, mitä tekevät? Hallituksen linjaus 7.11.2015

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

Sote- ja aluehallintouudistus

Itsehallintoalue

- **Pääministeri Juha Sipilän hallituksen ohjelma** (s. 30):
*Valtion aluehallinnon ja maakuntahallinnon yhteensovituksesta tehdään erikseen päätös, jolla yksinkertaistetaan julkisen aluehallinnon järjestämistä (valtio, alueet, kunnat). **Ensisijaisena ratkaisuna on toimintojen keskittäminen tehtäviltään ja toimivallaltaan selkeille itsehallintoalueille.***
- **Itsehallintoalue**
  - perustuslain 121 §:n 4 momentissa tarkoitettu julkisyhteisö ja julkinen viranomainen kuntaa suuremmalla alueella
  - alueen asukkailla itsehallinto: suorilla vaaleilla valittu valtuusto ylin päätöksentekuelin, joka päättää taloudesta ja toiminnasta
  - alueen asukkaat kuuluvat jäseninä ja äänestävät vaaleissa

Itsehallintoalueiden aluejako ja tehtävät

- **Itsehallintoalueet muodostetaan maakuntajaon pohjalta - yhteensä 18 itsehallintoaluetta**
- **Itsehallintoalueet perustetaan 1.1.2019 lukien monitoimialaisiksi**
- **Itsehallintoalueille osoitetaan sote-tehtävien lisäksi seuraavat tehtävät:**
  1. pelastustoimen tehtävät ottaen kuitenkin huomioon mahdolliset tarpeet järjestää itsehallintoaluetta laajempaa aluetta ja väestöpohjaa vaativat tehtävät laajemmalla alueella
  2. maakuntien liitoille kuuluvat alueiden kehittämisen ja sen rahoituksen mukaan lukien EU:n ohjelmaperusteisen rahoituksen välittämisen tehtävät sekä alueellisen maankäytön suunnittelun tehtävät
  3. ELY-keskuksissa hoidettavat alueiden ja niiden elinkeinoelämän kehittämistehtävät mukaan lukien maaseutuelinkeinojen kehittämis- ja rahoitustehtävät
  4. mahdollisesti ympäristöterveydenhuolto

Aluehallinnon tehtäväsiirron valmistelu

- SM, TEM, STM, MMM, OKM, LVM ja YM arvioivat tarkemmin siirrettävien tehtävien sisältöä ja toteuttamistapaa
- Selvitykset kohdistuvat erityisesti alueellisiin ja kuntien lakisääteisessä yhteistyössä hoidettuihin tehtäviin
- Valmistelussa selvitetään ja turvataan mahdollisuudet hoitaa osaa siirrettävistä tehtävistä itsehallintoalueiden yhteistyönä yhtä itsehallintoaluetta laajemmalla alueella
- Samalla selvitetään voidaanko joitakin aluehallinnon ja alueellisesti hoidettuja tehtäviä siirtää kokonaan tai joiltain osin kunnille

Aluehallinnon tehtäväsiirron valmistelu: miten?

- Selvitysten pohjalta hallitus tekee erillisen päätöksen tammikuussa 2016 aluehallintouudistuksen valmistelusta ja muista mahdollisista itsehallintoalueille siirrettävistä tehtävistä
- VM yhteensovittaa valmistelutyötä yhteistyössä sote- ja aluehallintouudistuksen projektijohtajan kanssa
- Työtä ohjaa reformiministerityöryhmä

Mitä itsehallintoalueet tarkoittavat käytännössä?

- Selkeyttää julkista hallintoa kansanvallan nojalla toimivaan kolmeen tasoon: kunnat, itsehallintoalueet, valtio
  - ❖ tehtäväjaolla selkeää perusta valtiosäännössä ja taloudelliset perustelut
- Kansanvaltainen aluehallinto perustuu jatkossa 18 maakuntaan
  - ⇒ demokratia vahvistuu
- ⇒ Ylintä päätösvaltaa käyttää suorilla vaaleilla valittu valtuusto, vaalit järjestetään jokaisella itsehallintoalueella, ensimmäiset vaalit joko 2017 tai 2018

Miten hallinto selkeytyy ja himmelit vähenevät?

- Voidaan purkaa yhtä tai muutamaa tehtävää varten perustetut, välilliseen demokratiaan perustuvat kuntayhtymät
  - nykyään Suomessa on 136 kuntayhtymää
- Tuo merkittäviä kustannussäästöjä, kun hallintoa ja tukipalveluita yms. yhdistetään (pelkät kuntayhtymien yleishallintomenot 62 miljoonaa), uudistuksessa käyttöön itsehallintoalueiden yhteiset tukipalvelut (talous- & henkilöstöhallinto, ICT, toimitilapalvelut)
- Käytännössä Ely-keskusten tehtävien hoito selkiintyy huomattavasti kun alueelliset kehittämis- ja edistämistehtävät kootaan itsehallintoalueille ja valtion alue- ja keskushallinto uudistetaan

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Lisätietoja aluehallintouudistuksesta

Kunta- ja uudistusministeri Anu Vehviläinen

p. 0295 530 426

Alivaltiosihteeri Tuomas Pöysti

Sote- ja aluehallintouudistuksen

projektinjohtaja

tuomas.poysti@stm.fi

p. 0295 163 012

Kunta- ja uudistusministeri Anu

Vehviläisen erityisavustaja

Sami Miettinen

sami.miettinen@vm.fi

p. 046 923 4695

